

Отже, на даному етапі розвитку банківської системи контролінг як система управління банком недостатньо розвинута в Україні. Незначна кількість наукових досліджень з даної проблеми, відсутність методик побудови системи контролінгу у банках, адаптованої до реалій української економіки, відсутність фахівців з контролінгу, а також виняткова практична значимість комплексного використання інструментарію контролінгу іноземними банками підтверджують особливу потребу у впровадженні банківського контролінгу в Україні.

Список використаних джерел:

1. Экономическая история зарубежных стран: Курс лекций / Под ред. В.И. Голубовича. – Минск: НКФ «Экоперспектива», 1996. – С. 188.
2. Потоцкая Е.Г. Организация и функционирование банковского контроллинга в системе внутреннего контроля // Бухгалтерия и банки. – 2001. – № 5. – С. 14.
3. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Под ред. Н.Г. Данилочкиной // Е.А. Ананькина, С.В. Данилочкин, Н.Г. Данилочкина и др. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2003. – С. 6.
4. Лучко М.Р. Контролінг: теоретичні основи організації: [опорний конспект лекцій] / М.Р. Лучко, О.М. Десятнюк. – Тернопіль: «Тер Аудит», 2000. – С. 3.
5. Чумаченко М.Г. Контролінг перспективи не має / М.Г. Чумаченко // Фінансовий контроль. – 2005. – № 3. – С. 38.
6. Матеріали офіційного сайту ОК: www.controlling.ru.

Царенков О.О.

студент,

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Питання, пов'язані з фінансуванням вищої освіти в Україні, на жаль, були і залишаються досить складними, що передусім обумовлено недостатніми обсягами державного фінансування (сума видатків на вищу освіту не відповідає нормативним значенням, прийнятим в цивілізованих європейських країнах, і не забезпечує безплатну вищу освіту – табл. 1) та чітко не визначеними механізмами залучення фінансових ресурсів з інших джерел. І це призводить до подальшого загострення й без того складної ситуації, поширення корупції та зниження якості освітніх послуг.

Таблиця 1

Динаміка фінансування вищої освіти в Україні у 2006-2012 рр.

Найменування показника	Рік						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Загальні видатки зведеного бюджету, млн. грн.	140199,4	174631,5	253207,9	274156,4	235556,2	342690,3	404298,4
з них на освіту – усього	9034,5	11263,9	15612,5	18612,3	20324,3	18524,6	27309,2
у т.ч. на вищу освіту	5184,0	6742,4	8060,9	12266,0	12796,0	14048,5	22021,5
Частка видатків на вищу освіту в загальних видатках зведеного бюджету, %	3,7	3,9	3,2	4,5	4,0	4,1	5,4

Джерело: дані Державної служби статистики [3]

Слід зазначити, що в сучасних умовах, освіта є одним із ключових факторів економічного зростання та сталого розвитку держави. За даними експертів Світового банку, однією з чотирьох основних умов формування економіки знань є освіта та навчання, які характеризують наявність освіченого та професійно підготовленого населення, здатного до продукування, розподілу та використання знань. Для вирішення завдань, які сьогодні ставить перед системою вищої освіти, необхідним є суттєве зростання обсягу фінансування освіти [4].

Недостатні обсяги державного фінансування обумовлюють зростаючу роль приватних інвестицій у вищу освіту. На жаль, домогосподарства України формують попит на вищу освіту, не маючи ні знань, ні досвіду діагностики і прогнозування ринків праці хоча б на 4-6 років (період навчання у ВНЗ). У результаті за інноваційними напрямками, які знадобляться найближчим часом, навчається лише 0,6% студентів [1, с. 284].

Крім того, варто відзначити, що нинішній рівень доходів домогосподарств є недостатнім для значних інвестицій в освіту: у стані гострого соціального відторгнення (дохід домогосподарства в розрахунку на умовного дорослого є нижчим за національну межу бідності) знаходяться близько 37,7% домогосподарств. Сам же рівень оплати за навчання у вищій школі зріс настільки, що дешевше, ніж в Україні, вищу освіту можна здобути у Німеччині, Швеції, Франції і Чехії.

Зіставним по вартості з Україною є навчання у ВНЗ Польщі і Швейцарії. В Україні відсутні і доступні фінансові компенсатори видатків домогосподарств на освіту: надання грантів, освітніх позик та виплати стипендій [5].

Суттєвою проблемою також є те, що державні ВНЗ поки що не можуть розпоряджатись власними коштами. В контексті довгоочікуваних змін, пов'язаних з прийняттям Закону України «Про Вищу освіту» [2], варто відзначити, що в новому законі представлені положення щодо забезпечення автономії ВНЗ та щодо можливості самостійного розпорядження коштами. Так, зокрема, у статті 71 «Фінансування вищих навчальних закладів» зазначається, що фінансування державних вищих навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету на умовах державного замовлення на оплату послуг з підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством, з дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності та прозорості у прийнятті рішень. А фінансування приватних вищих навчальних закладів здійснюється їх засновниками та з інших джерел, не заборонених законодавством. При цьому залучені кошти спрямовуються на провадження статутної діяльності вищого навчального закладу в порядку і на умовах, визначених законодавством та статутом вищого навчального закладу. До фінансового плану (кошторису) вищого навчального закладу обов'язково включаються витрати, пов'язані з розвитком матеріально-технічної і лабораторної бази, із забезпеченням ліцензованими програмними продуктами для провадження освітньої і наукової діяльності, а також з проходженням виробничих і переддипломних практик здобувачами вищої освіти. І, нарешті, ключовим положенням цієї статті є те, що *кошти*, отримані вищим навчальним закладом як плата за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів або за надання освітніх послуг, *не можуть бути вилучені в дохід державного або місцевих бюджетів*. Однак невідомо, чи будуть ці положення успішно реалізовані на практиці. Поки що ВНЗ фактично мають «автономію» тільки у тому як заробити кошти, а питання їх використання досить часто є складними та непрозорими.

Список використаних джерел:

1. Дарнопих Г. Ю. Проблеми формування нової моделі розвитку людини / Г. Ю. Дарнопих // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – 2013. – № 1. – С. 283-285.

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page5>

3. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Тарасенко І.О., Нефедова Т.М. Проблеми фінансування вищої освіти в Україні в контексті забезпечення конкурентоспроможності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vknutd_2013_4_33.pdf

5. Шевченко Л.С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/e1_zbirnik/2.2013/31.pdf